70596

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

YOŞLARNING IJTIMOIY – SIYOSIY GAZETASI

1996 йил 1 май. Чоршанба. № 27 (14325)

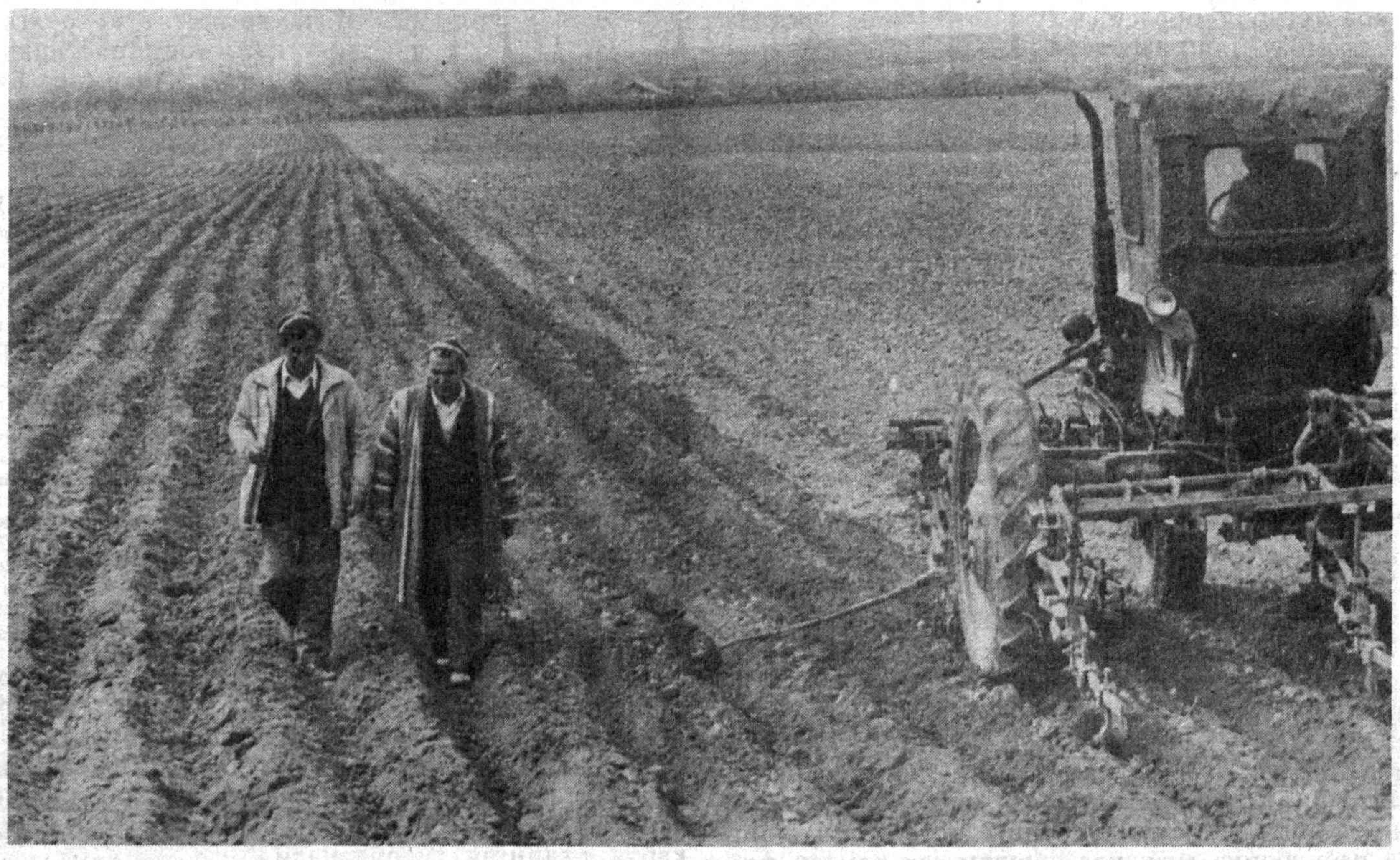

Баҳорнинг ҳар бир дақиқаси деҳқон учун ғанимат. Ерга меҳр қўйган деҳқон буни яхши билади. Эрта баҳорданоқ даласига отланган жарқўрғонлик заршуносларнинг бу йилги кайфияти ўзгача. Сахий бобоқуёш ҳам улардан ўз мурувватини аямаяпти.

Суратда: жарқўрғонлик деҳқонлар ўз далаларида.

Сураткаш: И. ХЎЖАЕВ (ЎзА).

ТУРКИЯ ПРЕЗИДЕНТИ ЎЗБЕКИСТОНГА ТАШРИФ БУЮРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг таклифига биноан Туркия Президенти Сулаймон Демирэл шу йил 7-9 май кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида булади.

ЖАМҒАРМА БЎЛИМЛАРИНИНГ ТАЪСИС ЙИҒИЛИШЛАРИ

Ватанимиз келажаги — ёш авлоднинг ҳар жиҳатдан баркамол вояга етиши йўлида ғамхўрлик — давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан биридир. Шу маънода, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 17 апрелдаги «Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси тўғрисида»ги Фармони мамлакатимиз жамоатчилиги томонидан қизғин маъқулланмоқда. Шу кунларда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида мазкур жамғарма ҳудудий бўлимларининг ташкилий йиғилишлари бўлиб ўтди. Йиғилишларда Фармоннинг давлат қурилишининг ўзига хос тарихий анъаналарига асосланган фуқаролик жамияти барпо этишда ёшларнинг фаоллигини ошириш, уларда миллий ифтихор, юксак аҳлоқ ва одоб фазилатларини, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик ва омилкорлик хислатларини камол топтиришда, айниқса, мустақил Ўзбекистоннинг порлоқ келажагига муносиб фарзандларни тарбиялаб вояга етказишдаги улкан аҳамияти таъкидланди. Жамғарма таъсисчилари, унинг ҳомийлари, жамоатчилик вакиллари ёшларимизга ғамхўрлик учун миннатдорчилик билдирмоқдалар ва жамғармани моддий ҳамда амалий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб, унинг ишида фаол қатнашишга тайёр эканликларини изҳор этдилар.

Таъсис йиғилишларида «Камолот» жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар бўлимларининг раҳбарлари, ҳайъат аъзолари сайланди.

Йиғилишларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши раиси, вилоятлар ҳокимлари иштирок этди.

(ЎзА).

Вазирлар Маҳкамасида

ИСЛОҲОТЛАР ИЗЧИЛЛИГИ — АСОСИЙ МЕЗОН

Илгари хабар қилинганидек, 26 апрель куни Тошкентда республика Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда 1996 йилнинг биринчи чорагида Ўзбекистон Республикасида ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларнинг бориши тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Мажлисда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирликлар, давлат қўмиталари, корпорациялар, концернлар, уюшма ва идоралар раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисни республика Бош вазири Ў. Султонов бошқарди.

Шу йил 7 мартда республика Вазирлар Маҳкамаси қарори билан «1996 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш чора-тадбирлари дастури» қабул қилинган эди. Мажлисда ана шу дастурни бажариш юзасидан ҳокимликлар, вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотлар амалга оширган ишларга эътибор қаратилди.

Муҳокама этилган масала юзасидан республика Бош вазирининг ўринбосарлари — «Ўзистиқболстат» давлат қўмитасининг раиси Ў. Исмоилов, молия вазири Б. Ҳамидов, шунингдек республика Марказий банки бошқарувининг раиси Ф. Муллажонов маърузалари тингланди.

Мажлисда таъкидландики, қўрилган чора-тадбирлар натижасида биринчи чоракда ялпи ички маҳсулот ҳажми 99,6 фоизни, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 100,8 фоизни, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш эса 102,9 фоизни ташкил қилди. Капитал маблағлар узлуксиз ўсиб бориб, 112 фоизга етди. Аҳолининг реал даромадлари 1,2 маротаба ўсди, якка тартибдаги уй-жой қуриш ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 106 фоизни ташкил этди. Инфляциянинг ўртача ойлик даражаси ўтган йилнинг биринчи чорагига нисбатан 1,5 баравар камайди. Республика валюта биржасида сотилган валюталар миқдори ўтган йилнинг биринчи чорагига нисбатан 3,7 баравар ортди. Бу эса миллий пулимиз — сўмнинг қадрини янада мустаҳкамлади.

Барча муҳим қурилишлар алоҳида назорат остига олинди. Қабул қилинган инвестиция дастурига биноан капитал маблағнинг асосий ҳажми, яъни 63 фоизи ишлаб чиқариш тармоқларини ривожлантиришга йўналтирилди.

Биринчи чоракда 427 та объект мулкчиликнинг бошқа шаклларига ўтди. Улардан 211 таси акциядорлик жамиятлари, 138 таси хусусий корхоналардир. Мулкчилик шаклини ўзгартирган корхоналарнинг 21 таси йирик ва ўрта корхоналардир. Қимматбаҳо қоғозлар чиқариш жараёни тезлаштирилди. Биринчи кварталда тижорат банклари томонидан чиқарилган акциялар миқдори 1,5 миллиард сўмни, депозит сертификатлар 152 миллион сўмни, омонат сертификатлар 52,5 миллион сўмни, векселлар эса 5,1 миллиард сўмни ташкил қилди. Давлатга қарашли бўлмаган корхоналар салмоғи ҳозирги кунда 82 фоиздан ортиб кетди ва уларда ишловчилар сони 6 фоиз кўпайди.

Шу билан бирга, бир қатор корхоналарда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда камчиликларга йўл қўйилди. Ҳозир долзарб масалалардан бири бўлган буюртмалар портфелини ташкил қилишда айрим саноат корхоналарининг ишлари қониқарсиз аҳволдадир. Хусусан, «Ўзмашсаноат»да трактор бўйича шартномалар 12,9 фоизни ташкил этади. «Меткомбинат»да 32 фоиз прокатга шартнома тузилган, «Ўзсувхўжалик»да темир-бетон конструктацияси учун 20 фоиз шартнома мавжуд, холос.

Айрим саноат корхоналари ўтган йилнинг биринчи чорагига нисбатан кам маҳсулот ишлаб чиқарди. «Ўзхимпром» ассоциациясининг 9 та, «Ўздонмаҳсулот»нинг 6 та, «Ўзбекенгилсаноат»нинг 29 та, «Ёғмойтамакисаноат»нинг 12 та корхонаси, қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган 25 та корхона шулар жумласидандир.

Мажлисда ана шу каби камчиликларни бартараф этиш юзасидан аниқ топшириқлар берилди, аҳволни яхшилаш, ишлаб чиқаришнинг пировард натижаси учун раҳбарлар шахсан жавобгар эканлиги яна бир карра таъкидланди.

Қишлоқ хўжалиги — мамлакатимиздаги устивор соҳалардан бири. Бутун ҳаётимиз, таъминотимиз унинг ривожи билан бевосита боғлиқ. Мажлисда бу соҳадаги долзарб масалалар ҳам муҳокама этилди. Вазифалар белгиланди. Хусусан, баҳорги экиш мавсумини муваффақиятли туғаллаш керак. Чигит экишда белгиланган ҳажмларга қатъий амал қилиш лозим. Бу йил, ўтган йилги хатоларни такрорламаслик мақсадида, ғалла ва пахта майдонларида назорат ўлчови ўтказилади. Ҳар бир сотих ер ҳисобга олинади.

Етиштирилажак ғаллани нест-нобуд қилмай йиғиб олиш, айниқса, муҳимдир. Бунинг учун мавжуд агрегатларни, хусусан, янги келтириладиган комбайнларни икки сменада ишлашини таъминлаш зарур. Такрорий экин экиш йўли билан емхашак базасини мустаҳкамлашга эришиш мумкин. Бунда ширали, озуқабоп экинларга эътибор бериш керак. Зеро, вазият чорва моллари миқдорининг камайишига йўл қўймаслик, аксинча, зотли молларни кўпайтиришни тақозо этмоқда. Афсуски, айрим мутасаддилар, чорва фермалари хусусийлашди, деб бу ишга бепарво муносабатда бўлмоқда. Бундай кайфиятга барҳам бериш зарур.

Халқ хўжалигининг муҳим аҳамиятга молик бўлган маҳсулотларини кўпроқ етиштириш мустақил Ватанимизнинг қудратини оширишга, халқимизнинг фаровон ҳаёт кечиришига асосий омил бўлади. Буни ҳеч ким ёддан чиқармаслиги керак.

Музокараларда сўзга чиққан республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Р. Гиниятуллин, қишлоқ хўжалик вазири М. Жуманиёзов, Тошкент вилоят ҳокими Э. Рўзиев, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат кооператив қўмитаси раиси Т. Жабборов, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси С. Авазматов ва бошқалар қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусан, баҳорги экиш ишларини уюшқоқлик билан ўтказиш, пахта, ғалла ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, техникани ўрим-йиғим мавсумига тайёрлаш масалалари юзасидан фикр-мулоҳаза билдирдилар.

Мажлисда республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси В. Голишев, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг навбатдан ташқари Қурултойи

ҚАРОРИ

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси таркибида фаолият кўрсатиши тўғрисида

Қурултой Мустақил Ўзбекистон ҳуқуқий давлат, фуқаролар жамияти қуриш, демократияни ривожлантириш йўлидан бораётган тарихий даврда ёшлар тарбияси, уларнинг турли табақалари билан ишлашни такомиллаштириш муҳим аҳамият касб этажагини қайд қилади. Республика раҳбарияти ва ҳукумати ёшларнинг ҳар томонлама камол топиши, ўқиш, меҳнат қилиш, Она-Ватанни ҳимоя қилиш каби бош Конституциявий ҳуқуқларини тўла амалга ошириш учун зарур шарт-шароит яратиш, уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя этишни янги жамият қуришдаги биринчи навбатдаги вазифаси деб билмоқда. Ёшлар тарбияси бутун жамиятнинг муқаддас вазифаси, қонунчилик, ижро органлари, муассасалар, жамоат ташкилотлари, хўжалик тизимлари амалий фаолиятининг таркибий қисми сифатида қаралмоқда.

Қурултой Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 17 апрелдаги «Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси тўғрисида»ги Фармони ёш Ўзбекистон давлатининг ўз фарзандларига кўрсатаётган оталарча ғамхўрлигининг аниқ намойиши эканлигини миннатдорчилик билан эътироф этади.

Мазкур Фармоннинг Республика ёшлари ҳаётидаги аҳамияти бозор иқтисодиёти шароитида ёшлар билан ишлашни тубдан ўзгартириш заруратидан келиб чиқиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар қўмиталари Пленумлари ва Қурултой вакилларининг таклиф ҳамда истакларини эътиборга олиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг навбатдан ташқари Қурултойи қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси тўғрисидаги Фармони тўла қўллаб-қувватлансин ва бу билан ёшлар, ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш масаласига давлатимиз томонидан, хусусан Президентимиз ва Республика ҳукумати томонидан алоҳида эътибор қаратилганлиги, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда ҳар томонлама маънавий, ақлий ва жисмоний камол топишлари учун кенг имкониятлар яратилганлиги эътироф этилсин.

2. «Камолот» жамғармасининг асосий мақсад ва вазифалари ёшларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш ишларида қатнашиш, уларнинг ҳуқуқ ва бурчларини тўла амалга оширa олишлари учун шарт-шароитлар яратиш, ёшларни умуминсоний қадриятлар, миллий ахлоқ-одоб, демократик йўналишларни такомиллаштириш асосида баркамол маънавий хислатлар, юртга муҳаббат, ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, уларга бозор иқтисодиёти қонуниятлари ва амалиётини ўзлаштириш, янгича фикрлаш омилларини ҳосил қилишда ёрдам кўрсатиш, истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш эканлиги таъкидлаб ўтилсин.

3. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг ҳар бир аъзоси Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси Уставида белгиланган дастурий мақсад ва вазифаларини амалга оширишда, ёшларнинг иқтисодий, сиёсий, маънавий, маданий, ҳуқуқий манфаатлари эҳтиёжларини ўрганиш ва қондириш юзасидан дастурлар ишлаб чиқиш ва уни ҳаётга тадбиқ этишда фаол иштирок қилиши умуммиллий ва умумдавлат манфаатлари йўлидаги ҳақиқий фуқаролик ва ватанпарварлик бурчи деб ҳисоблансин.

4. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар қўмиталари Пленумларининг, Қурултой вакилларининг Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи «Камолот» жамғармаси таркибида фаолият кўрсатиши тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин. Ёшлар Иттифоқининг барча даражадаги ташкилий тузулмалари ушбу қарор қабул қилинган кундан бошлаб жамғарма тизимида, унинг Устави доирасида фаолият кўрсата бошлаши белгилаб қўйилсин.

5. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси таркибига кириши муносабати билан Ёшлар Иттифоқининг барча поғонадаги тизимлари тассаруфидаги бинолар, транспорт, алоқа ва бошқа моддий-техника воситалари ва уларга нисбатан барча эгалик ҳуқуқлари жамғарма ихтиёрига ўтказилсин.

6. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи тассаруфида бўлган барча мол-мулки ва воситаларни ҳисобга олиш ва «Камолот» жамғармаси ихтиёрига ўтказиш комиссияси таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Ушбу комиссияга Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи аппаратлари ташкилий масалаларини ҳал этиш ва мол-мулкини Жамғарма ихтиёрига ўтказиш билан боғлиқ барча ҳужжатларни Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгиланган тартибда расмийлаштириш ва имзолаш ҳуқуқи берилсин.

ВАТАН ТАҚДИРИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС

Тошкент молия институтида йирик давлат арбоби Файзулла Хўжаев таваллудининг 100 йиллигига бағишланган республика илмий-амалий конференцияси булиб утди. Конференцияни академик Мурод Шарифхўжаев кириш сузи билан очди ва «Файзулла Хўжаев йирик давлат арбоби» мавзуида маъруза қилди. Маърузачи ўзбек халқининг содиқ фарзанди, йирик давлат арбоби, фидойи инсоннинг серқирра фаолияти ҳақида атрофлича тухталди. Ёшлигидан Европа ҳаётини кўрган Файзулла Хўжаев, — деди нотиқ, — она юртида юзага келган аҳволдан ачинди ва бутун онгли фаолиятини шу заминни манфаатига бағишлади.

Анжуманда шунингдек, профессор М. Усмоновнинг «Файзулла Хўжаев ва жадидизм» мавзуидаги маърузаси тингланди. XX аср бошларида миллатнинг илғор қисми, зиёлилар Ватан тақдирини жуда тийран тушуниб, энг аввало ҳур, адолатли давлат қуришни талаб қилиб чиқдилар. Ана шу ҳаракатнинг бошида жадидизм турди. Жадидлар ўз ҳаётларини ватан тақдирига боғладилар. Ана шундайлардан бири Файзулла Хўжаев эди, деди маърузачи. Конференцияда профессор Н. Обломуродов, доцентлар М. Зиямуҳамедова, Г. Ёқубова, Т. Юнусов, Х. Раҳматов, Б. Орифхўжаев ва бошқалар ҳам сўзга чиқдилар.

Ўғилой ЭШҚОБИЛОВА.

ҚАРДОШ ХАЛҚЛАР БИРЛИГИ

20-21 апрель кунлари Бишкекда Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеяси бош кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Ассамблея президенти Чингиз Айтматов раҳбарлигида ўтган бу мажлисда маданий алоқалар воситасида Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон халқларининг азалий дўстлиги ва бирлигини мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Биз Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеяси Вице-президенти, ёзувчи Одил Ёқубовдан ушбу учрашув якунлари хусусида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Ассамблея бош Кенгашининг мазкур мажлиси Марказий Осиё давлатлари маданий тикланиши йўналишини белгилаб олишда муҳим ўрин тутади, дейди О. Ёқубов. — Мажлисда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон халқларининг анъанавий қон-қардошлигини мустаҳкамлаш бу халқларнинг умумий маданиятини янада бойитиш хусусида фикрлашиб олинди. Ч. Айтматов, Т. Қаипбергенов, М. Шаханов, Д. Шодибедов, К. Айтматов, Б. Шамшиев, Р. Раҳмоналиев, В. Шаповалов, М. Акматалиев ва бошқа таниқли маданият арбоблари кун тартибидаги масалалар юзасидан ўз қимматли фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Муҳокама чоғида Марказий Осиёда адабиёт ва санъат соҳасида юксак ютуқларга эришаётган ижодкорларни муносиб тақдирлаш ва уларни рағбатлантириш учун халқаро «Олтин чинор» мукофотини таъсис этишга келишиб олинди.

Айни пайтда ассамблеямизнинг махсус газетага эга бўлишга эҳтиёжи сезилмоқда. Яқин орада ана шундай нашр фаолият бошлаши эҳтимолдан ҳоли эмас.

Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеяси янги ташкилотдир. Бугунги кунда унинг тикланиш жараёни бормоқда. Шуниси қувончлики, бизнинг давлатга қарашли бўлмаган ташкилотимизга бу борада кўмаклашаётган ватанпарвар фидойилар кўп. Улар орасида тадбиркорлар ва бошқа турли касб эгалари бор. Шу ўринда бош ассамблея мажлиси Бишкекда Марказий Осиё интеллектуал тараққиёт банки таъсис этишга қарор қилгани муҳим аҳамиятга моликдир. Марказий Осиё халқаро академияси ва Қирғизистон миллий ёқилғи компанияси интеллектуал тараққиётига муносиб ҳисса қўшадиган ушбу банкнинг ҳаммуассислари бўлади.

Ассамблея бош Кенгаши мажлисида ташкилий масалалар ҳам кўрилди. — Ёзувчи Т. Қаипбергенов Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеяси жамғармаси бошқарув раиси, тадбиркор Ф. Ҳамроев жамғарма ижрочи директори этиб тасдиқланди.

Мажлисда шу йилнинг ёзида «Марказий Осиё маданияти тақдири» мавзуидаги симпозиум ўтказишга қарор қилинди.

Марказий Осиё халқлари маданияти ассамблеяси тикланиш жараёнида булишига қарамасдан халқаро ташкилот сифатида жаҳондаги бошқа обрўли муассасалар билан ҳам фаол ҳамкорлик қилишга киришди. Хусусан,ассамблея жорий йил октябрь ойида Иссиқкўл форумининг 10 йиллигига бағишланган юбилей тадбирида иштирок этади. Шунингдек, Юнеско ҳомийлигида ўтказилажак «Марказий Осиёда муроса» деб номланган халқаро семинарда иштирок этиш ҳам режаллаштирилган.

А. КАРИМ ёзиб олди.

1

Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси
УСТАВИ

1. Умумий қоидалар

1.1. Узбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси (бундан кейин жамғарма деб юритилади) ёш авлоднинг ҳар томонлама камол топиши, уларда чуқур билим, юксак маънавият ҳосил қилиш, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик фазилатларини юксалтириш, замонавий ишбилармонлик, тадбиркорлик ва омилкорликни шакллантириш учун қулай шарт-шароит яратиш мақсадларида ташкил этилган хайрия-жамоат бирлашмасидир.

1.2. Жамғарма ўз-ўзини мустақил бошқарувчи, маблағ билан таъминловчи ва мустақил фаолият юритувчи ноҳукумат жамоат бирлашмаси сифатида юридик шахс ҳуқуқига эгадир.

1.3. Жамғарма ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонуңлари, шунингдек ушбу Уставга амал қилади.

1.4. Жамғарма ва унинг бўлимлари юридик шахс ҳисобланади, ўзининг мустақил балансига ва алоҳида мулкига эга бўлади, республиканинг бутун ҳудудида ва унинг ташқарисида зарур хўжалик-молиявий ва тадбиркорлик фаолиятлари билан шуғулланади, банк муассасаларида ҳам миллий, ҳам чет эл валютасида ўз ҳисоб рақамига эга бўлади, қонунчиликда белгиланган тартибда ташқи иқтисодий алоқаларни амалга оширади.

1.5. Жамғарма ўз тамғаси ва муҳрига, шунингдек, эмблемага ва ташкилот рамзига эга бўлади.

2. Жамғарманинг мақсади ва вазифалари

2.1. Жамғарманинг асосий мақсади:

— ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг баркамол ва комил инсон бўлиб етишишлари учун тенг шарт-шароитлар яратиб беришда давлат ва бошқа ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш;

— ёш авлоднинг жисмоний, ақлий ва маънавий жиҳатлардан камол топиши, ўз даврининг шарқона одоб, умуминсоний қадриятлар, демократик тамойиллар асосида вояга етган етук фарзандлари, истиқлол ишининг давомчилари бўлиб етишишлари учун зарур шарт-шароитларнинг яратилишига, уларнинг Ватан, халқ олдидаги Конституциявий бурч ва вазифаларини бажаришларига, ўз ҳуқуқларидан тўла фойдаланишларига кўмаклашиш;

— ёшларнинг ўқиши, меҳнат қилиши учун яра-

2

тилган имкониятларнинг самарадорлигини оширишини, уларнинг мустақил равишда ҳуқуқий, иқтисодий билим олишини, тадбиркорлик, ишбилармонликда фаолият кўрсатишини рағбатлантириш;

— ёшларни ижтимоий муҳофаза қилишда иштирок этиш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, ўз қобилият ва имкониятларини намоён қила олишлари учун давлат, жамоат ташкилотлари, барча турдаги мулк эгалари билан ҳамкорликда зарур шарт-шароитлар яратиш, истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш;

— эски маънавий ва мафкуравий маҳдудлик ва мутелик руҳиятидан покланган, она тили, тарих, маънавий ва маданий меросни чуқур эгаллаган, жисмоний ва руҳий пок, авлодининг генефонди соғлом, маърифатли, дунёқараши кенг ёшларнинг камол топиши борасида ҳукумат, унинг органлари, жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик қилиш;

— ёшларни табиатга меҳр, юрт бойлигини асраб авайлаш ва кўпайтириш руҳида тарбиялашнинг чора-тадбирларини амалга ошириш.

2.2. Жамғарманинг асосий вазифалари:

— ёшларнинг иқтисодий, сиёсий, маънавий, маданий, ҳуқуқий манфаатлари ва эҳтиёжларини ўрганиш ва қондириш юзасидан дастурлар тузиш ва уни ҳаётга тадбиқ этиш;

— давлат ва ҳукумат дастурлари ва ислоҳотларини бажаришга кўмаклашиш, миллий мустақилликни мустаҳкамлашда бевосита иштирок этиш;

— ёшларни Конституция, қонунлар, давлат ва ҳукумат қарорларини ҳурмат қилиш ва уларга амал қилиш руҳида тарбиялаш, жамиятда қонуннинг устун бўлишига эришиш ишида фаол қатнашиш;

— ёшларга доир давлат ва ҳукумат қонунлари, қарорлари ва бошқа ҳужжатлар қабул қилинишида бевосита иштирок этиш, ўтиш давридаги ёшлар муаммоларини ўрганиш ва уни бартараф этиш юзасидан қонунчилик ва ижро органларига таклифлар бериш;

— ёшлар учун янги иш жойлари яратиш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалаларини ўрганиш ва уларни бартараф этишда ҳукумат, ҳокимликлар, бошқа манфаатдор вазирликлар ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш;

— ёшлар ўртасида янги жамиятга ёт бўлган боқимандалик, лоқайдлик, ижтимоий пассивлик иллатларининг барҳам топишига ва уларнинг билимдонлик, ишбилармонлик, тадбиркорлик фазилатлари ва тажрибаларини эгаллашига имкониятлар яратиш;

— ёшлар ўртасида фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат қуриш ғояларини ёйиш, бозор иқтисодига ўтиш даврида ижтимоий ва сиёсий барқарорликнинг таъминланишига бевосита ҳисса қўшиш;

— ёшларнинг янги шаклланаётган демократик жамият ва давлат тўғрисидаги тасаввурлари ва дунёқарашини бойитишга ҳаракат қилиш;

— ёшлар манфаат ва эҳтиёжларини ўзида акс

3

эттирувчи сиёсий партиялар ва жамоат бирлашмалари билан ўз дастурий мақсадлари доирасида ҳамкорлик қилиш;

— ёш Ўзбекистон Республикаси иқтисоди, маданияти ва маънавиятини хорижий мамлакатлар ёшлари ўртасида ташвиқот ва тарғибот қилиш, илғор мамлакатлар ёшлар ташкилотлари иш тажрибасини ўрганиш.

2.3. Жамғарма ёшлар муаммолари юзасидан ҳукумат, вазирликлар, ҳокимликлар, жамоат ташкилотлари, хорижий ва бошқа манфаатдор ташкилотларнинг буюртмаларини амалга оширади. Шунингдек, шу йўналишда дастурлар, лойиҳалар тузиб, улар учун ажратилган маблағлар ва грантлар ёрдамида ҳаётга тадбиқ қилади.

3. Жамғарманинг ҳуқуқлари

Жамғарма Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларида белгиланган қуйидаги ҳуқуқларга эгадир:

3.1. Узбекистон Республикаси ҳудудида ва хорижий мамлакатларда ўз номидан юридик ва жисмоний шахслар билан ўз ваколати доирасида шартномалар ва бошқа юридик ҳужжатларни тузиш.

3.2. Узбекистон Республикаси ҳудудида ва хорижий мамлакатларда корхоналар, фирмалар, бинолар, иншоотлар, асбоб-ускуналар, транспорт воситалари ҳамда ҳар хил кўчириб бўладиган ва кўчмас мулкларни қуриш, сотиб олиш, алмаштириш, ижарага бериш ёки ижарага олиш, қарзга ёки кирага олиш.

3.3. Қонунларда белгиланган тартибда хорижий мамлакат вакиллари билан қўшма корхоналар ташкил этиш ва чет эллик шериклар билан сўм ва валютада ҳисоб-китоб қилиш ҳамда хўжалик фаолиятини амалга ошириш.

3.4. Республика ҳудудида ва ундан ташқарида кўргазмалар, турли фестиваллар, кўрик танловлар, спорт мусобақалари, аукционлар, конференциялар ва бошқа тадбирлар мажмуасини тайёрлаш ва ўтказиш. Лотереялар, акциялар, мақсадли заёмлар ва бошқа қимматбаҳо қоғозлар чиқариш ҳамда уларни сотиб олиш.

3.5. Қонунларда белгиланган тартибданоширлик ва реклама фаолиятини амалга ошириш, республикада ташкил этиладиган турли жамоат ташкилотларининг муассиси ва ҳаммуассиси бўлиш.

3.6. Мавжуд қонунчилик доирасида Узбекистон муаллифларининг ёшлар ва болаларга бағишланган адабиёт ва санъат асарларини чет элларда, хорижий муаллифлар асарларини эса мамлакатимизда нашр этиш имкониятларидан фойдаланиш.

3.7. Республикада ёшлар туризмини ривожлантириш, ёшлардан иборат сайёҳлар гуруҳларини ташкил этиш ва уларни хорижий мамлакатларга юбориш, ёшлар ва болалар гуруҳлари делегацияларини айирбошлаш, чет эл ёшлар ташкилотлари билан алоқаларни ҳар томонлама кучайтириш.

3.8. Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги билан белгиланган бошқа ҳар қандай

4

қонуний ҳуқуқларга эгадир.

4. Жамғармага аъзолик мақоми

4.1. Жамғарманинг мақсад ва вазифаларини маъқуллаган, жамғармани моддий ёки маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватловчи муассасалар, корхоналар, ташкилотлар, жамоат, илмий ва ижодий бирлашмалар, меҳнат жамоалари, акционерлик жамиятлари ва уюшмалари, шунингдек жамғарманинг фаолиятига кўмак бериш истагини билдирган республика ҳудудида яшовчи ҳар қандай жисмоний шахслар жамғарма аъзолари бўла оладилар.

4.2. Жамғармага аъзо бўлиш ва унинг таркибидан чиқиш масалалари ихтиёрийлик асосида жамғарма бошқаруви ва бўлимлари, якка тартибда эса жамоатчилик марказлари қарорига биноан ҳал этилади.

5. Жамғарманинг бошқарув органлари

5.1. Жамғарма ўз аъзоларининг тенг ҳуқуқлилиги, ўз-ўзини бошқариш, қонунийлик, ошкоралик ва демократик қоидалари асосида фаолият кўрсатади.

5.2. Жамғарманинг раҳбар органлари республика конференцияси ва бошқаруви ҳисобланади.

5.3. **Конференция:**

— Жамғарманинг олий раҳбар органи ҳисобланади ва камида 3 йилда бир марта чақирилади;

— Жамғарма Уставини қабул қилади ва унга мувофиқ ҳолда Жамғарма фаолиятининг асосий йўналишларини белгилайди;

— Ҳар 3 йилда бир марта бошқарув тафтиш назорат комиссиясининг ҳисоботини эшитади, муҳокама қилади ва баҳолайди;

— Бошқарув аъзоларини сайлайди;

— Конференцияга вакиллар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри бўлимлари конференцияларида сайланиб уларнинг учдан икки қисми ҳозир бўлганда конференция ваколатли ҳисобланади. Конференция иштирокчиларининг ярмидан кўпроқ овозини олган қарор қабул қилинган ҳисобланади.

5.4. **Бошқарув:**

— жамғарма дастурини ҳаётга тадбиқ этади;

— жамғарма дастури ва Уставига ўзгаришлар ва тўлдиришлар киритиши мумкин;

— Раёсат аъзолари миқдорини белгилайди ва уларни сайлайди;

— ҳар йилда бир марта раёсат ҳисоботини эшитади, муҳокама қилади ва баҳолайди;

— йил давомида Бошқарув аъзоларининг умумий сонига нисбатан 10 фоиздан ошмаган миқдорда унга янги аъзолар киритади ва аъзолиқдан чиқаради;

— Бошқарув раиси ва унинг ўринбосарларини сайлайди;

— жамғарма газеталари, журналлари, нашриётлари ва бошқа оммавий ахборот воситалари раҳбарларини тасдиқлайди;

— йиллик молиявий даромад ва ҳаражатлар тақсимоти режасини тасдиқлайди;

5

— йиллик молиявий даромад ва харажатлар тўғрисида раис ҳисоботини эшитади, муҳокама қилади ва баҳолайди;

— конференция томонидан берилган бошқа ваколатларни амалга оширади;

— Раёсат, Бошқарув раиси ва унинг ўринбосарлари ваколатларини белгилайди;

— Бошқарув мажлислари камида бир йилда бир марта ўтказилиб, унинг аъзоларининг ярмидан кўпроғи иштирокида ўтказилган мажлис ваколатли ҳисобланади. Мажлис иштирокчиси бўлган бошқарув аъзоларининг ярмидан кўпроғи овоз берган қарор қабул қилинган ҳисобланади.

Жамғарма Бошқаруви раёсати унинг доимий ижроия органидир. У Бошқарув мажлислари оралиғида жамғармага раҳбарлик қилади.

5.5. **Раёсат:**

— жамғарма конференцияси ва бошқарув мажлислари қарорларини, бошқа дастурий вазифаларини ҳаётга тадбиқ этади;

— жамғарманинг тадбиркорлик ва қўшма корхоналарни ташкил қилиш юзасидан ижрочи директор ҳисоботларини эшитади, муҳокама қилади ва баҳолайди;

— бошқарув берган бошқа ваколатлар доирасида фаолият кўрсатади.

5.6. **Бошқарув раиси:**

— бошқарув ва раёсат қарорлари ҳамда дастурий мақсадларни бажариш доирасида фармойишлар беради ва асосий йўналишлар бўйича Жамғарма фаолиятини мувофиқлаштиради;

— дирекция, Жамғарма бўлимлари ва филиаллари фаолиятига умумий раҳбарлик қилади, бошқарув ва раёсат томонидан берилган бошқа ваколатларни амалга оширади;

— турли идора, муассаса ва ташкилотларда, шу жумладан хорижий ташкилотларда, жамғарманинг ваколатли вакили ҳисобланади.

5.7. **Марказий тафтиш назорат гуруҳи:**

— Жамғарма, унинг бўлимлари ва филиаллари ҳамда уларга қарашли корхоналар, фирмалар ва ташкилотларнинг молиявий ва хўжалик фаолияти устидан назорат қилади.

— Марказий тафтиш назорат гуруҳи жамғарма конференцияси томонидан сайланиб, ўз фаолияти юзасидан фақат унгагина ҳисобот беради. Гуруҳ ўз аъзолари ичидан раис ва раис ўринбосари сайлайди.

— Жамғарманинг қуйи органлари тафтиш назорати гуруҳлари конференциялар ва мажлислар томонидан сайланади. Гуруҳлар ўз аъзолари ичидан раис ва раис ўринбосарини сайлайдилар.

— Жамғарманинг тафтиш назорати гуруҳи ўз низомларини ишлаб чиқадилар ва ўз мажлисларида уни қабул қиладилар.

5.8. **Ижрочи директор:**

— Жамғармага ташкилий-молиявий раҳбарликни

6

амалга оширади ҳамда унинг умумий фаолияти учун масъулдир;

— корхоналар, фирмалар ва бошқа тадбиркорлик ишларини ташкил қилади ва улар фаолиятига раҳбарлик қилади;

— ўз ваколати доирасида буйруқлар чиқаради, меҳнат ҳақидаги қонунларга биноан ходимларни ишга қабул қилади ва ишдан бўшатади;

— юридик ва жисмоний шахслар билан муносабатларда Жамғарма номидан иш кўради ва улар билан шартномалар тузади;

— белгиланган тартибда Жамғарма маблағларини тасарруф этади.

Мазкур қоида Жамғарманинг барча даражадаги бошқарувлари учун тааллуқлидир.

5.9. Жамғарманинг Қорақалпоғистон Республикаси,
вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳар ва туман
бўлимларининг энг юқори органи конференциядир.

Конференция:

— бўлимлар дастурий мақсадлари ва режаларини қабул қилади;

— бўлимлар кенгаши аъзоларини, юқори органлар конференцияларига вакиллар, бўлимлар кенгашлари раёсатини, раислари ва раис ўринбосарларини сайлайди;

— ҳар 3 йилда бир марта бўлимлар кенгаши, тафтиш назорати гуруҳининг ҳисоботларини эшитади, муҳокама қилади, баҳолайди ва уларнинг янги таркибини сайлайди;

— конференциялар вакилларнинг учдан икки қисми ҳозир бўлгандагина ваколатлидир, унда иштирок этган вакилларнинг ярмидан кўпроғи овозини олган қарор қабул қилинган ҳисобланади.

5.10. **Жамғарма Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳар ва туманлар бўлимлари бошқаруви.**

— Жамғарма дастурий мақсадларини ва конференциялар қарорларини ҳаётга тадбиқ этади;

— конференциялар ўртасида бўлимга раҳбарлик қилади ва қуйи органлар фаолиятини мувофиқлаштиради;

— бўлим раиси, унинг ўринбосарлари ва раёсатни сайлайди;

— бўлимнинг даромад ва сарфлаш тақсимотини тасдиқлайди;

— йилда бир марта раёсат ва кенгаш раисининг молиявий ҳисоботини эшитади, муҳокама қилади ва баҳолайди;

— бўлим раиси, раёсат ва ижрочи директорнинг ваколатлари ва иш вазифаларини белгилайди;

— бўлим бошқаруви мажлиси камида йилда бир марта раёсат қарори билан чақирилади. Бошқарув ўз аъзоларининг учдан икки қисми ҳозир бўлганда ваколатлидир, мажлисда иштирок этган вакилларнинг ярмидан кўпроғи овоз берганда бошқарув қарори қабул қилинган ҳисобланади.

Жамғарманинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳар ва туманлар бўлимларининг бошқарувлари раислари ўз ташки-

7

лотлари доирасида дастурий мақсадларни, конференциялар ва бошқа раҳбар органлар қарорларини бажариш юзасидан фармойишлар беради ҳамда бўлим бошқаруви ишчи аппаратига раҳбарлик қилади. Ишчи аппаратини шартномалар тузиш асосида шакллантиради ва бўлим бошқаруви берган бошқа ваколатларни амалга оширади.

5.11. **Жамғарманинг жамоатчилик марказлари:**

— Жамғарманинг жамоатчилик марказлари республика ҳудудидаги корхона, ташкилот, ўқув юртлари, мактаблар, маҳаллалар ва ҳар қандай меҳнат жамоасида 14 ёшдан 35 ёшгача бўлган ёшлар истаги билан ташкил топиши мумкин.

— жамоатчилик марказлари ўз ички ташкилий ва дастурий мақсадларини бажаришда мустақилдирлар. Улар фақат дастурий мақсадларни бажариш ва молиявий фаолиятлари юзасидан юқори органлар олдида масъулдирлар.

— жамоатчилик марказлари ёшлар ўртасида жамғарма дастурини унинг юқори органлари қарорларини тарғиб қиладилар. Ўз ташкилотлари доирасида ёшлар эҳтиёжлари ва манфаатларини ўрганадилар, улар ўз юқори органлари ва маҳаллий раҳбарларга етказиб турадилар. Шунингдек, жамғарма дастурлари асосида ўз аъзоларининг ижтимоий, ҳуқуқий ва маънавий жиҳатлардан юксалишига кўмаклашади.

— жамоатчилик марказларининг раҳбар органи унинг мажлисидир. Мажлисда аъзоларнинг ярмидан кўпи ҳозир бўлгандагина, у ваколатлидир. Мажлис қарорини ёқлаб, унинг иштирокчиларининг ярмидан кўпроғи овоз берса, қарор қабул қилинган ҳисобланади.

— жамоатчилик марказлари уч йиллик муддатга ўз раиси ва раис ўринбосарларини сайлайди. Агар жамоатчилик марказларида аъзолар 50 нафардан ортиқ бўлса, у ҳолда марказ раёсати ҳам сайланади.

— жамоатчилик марказлари раислари йилда бир марта дастурий мақсадларни бажариш ва молиявий аҳвол тўғрисида мажлисга ҳисобот беради. Агар мажлис ҳисоботни қониқарсиз деб топса, раис муддатидан илгари ўз вазифасидан озод бўлган ҳисобланади.

— жамоатчилик марказлари жамғарманинг шаҳар ёки туман бўлими конференциясига вакиллар сайлайди, бу вакилларга ўз номидан баъзи бир ваколатларни беради.

— жамоатчилик марказлари мажлиси заруратга кўра чақирилиб, унда дастурий мақсадларнинг бажарилиши муҳокама қилинади.

— жамоатчилик марказлари ўз ҳудудида истиқомат қилаётган болалар ва ўсмирларни тарбиялашда иштирок этади ва уларга ёрдам кўрсатади.

6. Жамғарманинг мол-мулки ва маблағлари

6.1. Жамғарма ўзининг мустақил баланси, пул маблағлари, мол-мулкларига эгалик қилиш ва улардан эркин фойдаланиш ҳуқуқига эга.

8

6.2. **Жамғарманинг мулклари:**

— бинолар, иншоотлар, уй-жой фонди, ускуналар, турли асбоблар, маданий-маърифий ва соғломлаштириш масканлари;

— пул маблағлари, акциялар ва бошқа қимматбаҳо қоғозлар, шунингдек, қонунларда рухсат берилган Жамғарма фаолиятини моддий таъминлаш учун зарурий мол-мулк ва маблағлар;

— нашриётлар, корхоналар, қўшма корхоналар, хайрия муассасалари, тадбиркорлик фирмалари ва бошқалар.

6.3. **Жамғарма маблағларини шакллантириш манбалари:**

— ташкилотлар, корхоналар, ҳомийлар, хусусий фирмалар ва фуқароларнинг ихтиёрий равишда ўтказган пул ва хайриялари;

— хорижий фуқаролар, фирмалар, ташкилотлар, корхоналарнинг хайриялари;

— Жамғарманинг ишлаб чиқариш, хўжалик, ноширлик ва бошқа фаолиятидан тушган даромадлар;

— лекциялар, концерт, лотерея ўйинлари, турли хил кўргазмалар ва бошқа маърифий тадбирлардан тушган маблағлар;

— ҳукумат, вазирликлар, ҳокимликлар, хусусий фирмалар дастурлари ва буюртмаларини бажаришдан тушган маблағлар;

— қонунлар билан таъқиқланмаган бошқа тушумлар.

6.4. Жамғарма солиқлар, давлат божи ва божхона божлари ҳамда бюджетга ундириладиган бошқа тўловларни тўлашдан озод қилинади. Жамғарманинг корхоналари ва ташкилотлари, шунингдек бошқа корхоналар ва ташкилотлар фойдасининг Жамғармага бериладиган қисми амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат бюджетига солиқ тўлашдан озод қилинадилар.

6.5. Жамғарма ўз мажбуриятлари бўйича ўзига тегишли мол-мулки билан жавоб беради.

6.6. Жамғарманинг мулкий ҳуқуқлари Ўзбекистон жамоат ташкилотлари учун белгиланган амалдаги қонунчиликка мувофиқ ҳимоя қилинади.

7. Жамғарма фаолиятини тўхтатиш тартиби

7.1. Жамғарманинг фаолияти унинг конференцияси қарори ёки Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 62-моддасига биноан тўхтатилади.

7.2. Агар Жамғарма тугатилса, унинг мол-мулки ва маблағлари Жамғарманинг дастурий мақсадлари учун сарфланади.

Жамғарма бошқарувининг манзили:
Тошкент шаҳри Навоий кўчаси 11 уй.

1996 йил — Амир Темур йили

ЕТТИ ИҚЛИМ ҲУКМДОРИ

(Охири. Боши ўтган сонларда)

Шундай вазирлардан биринчиси — ер солиқларини, кўпроқ чегара божини ундириш ҳамда миршаб ишларини бошқарган, мамлакатдаги муҳим ишларни, кундалик муамалаларни раият аҳволини, вилоятлардан олинган ҳосил, солиқ-ўлпонлар, уларни тақсимлаш, кирим-чиқимларни, мамлакат ободонлигини, аҳолининг фаровонлиги ишларини ва хазинани қандай қилиб тартибга келтираётганлигини кузатиб борган; иккинчи вазир — бу сипоҳ вазири ҳисобланиб, сипоҳийларнинг маошлари ва танҳо (тожу-тахт учун қилган хизматлари эвазига берилган инъом)ларини бошқарган; учинчи вазир эса — эгасиз қолган, ўлиб кетган ва қочганларга тегишли молларни, келиб-кетаётган савдогарлар мол-мулкидан олинадиган закот ва божларни, мамлакат чорваларини, уларнинг ўтлоқ-яйловларини бошқариб, буларнинг барчасидан тўпланган даромадларни омонат тарзида сақлаган. Агар ғойиб бўлганлар ва вафот этганларнинг мол-мулки бўлса уларнинг меросхўрларига топширилган; тўртинчи вазир — салтанат ишларини юритувчи вазир эди. У жамики салтанат идораларининг кирим-чиқимлари, хазинадан сарф қилинган ҳаражатлар ҳатто отхона ва саройдаги бошқа жонзотларга қилинган харажатлардан ҳам огоҳ бўлган. Бу ва бошқа вазирлар девонбегига бўйсунишган.

Соҳибқирон Амир Темур бу ишлар ҳақида яна шундай деган эди: «Амр қилдимки, садрлар садри (садр, вақф ерлар ва вақф этилган бошқа мулкнинг ҳисоб-китобини олиб борувчи мансабдор) саййидлар ва бошқа арбобларга суюрғол тариқасида берилган ерлар ва вақфларнинг аҳволини, улар вазифаларини қай даражада адо этаётганликларини текшириб, менга арз қилиб турсин... Салтанатнинг ҳар бир идорасида кирим-чиқимларни, кундалик харажатларни ёзиб бориш учун бир котиб тайинлансин».

Соҳибқирон даврида ерга эгалик қилишнинг бешта асосий кўриниши бор эди. Шулардан биринчиси суюрғол ерлар. Булар турли улкан ерлар бўлиб, давлат ерларидан ажратиб берилган ва бир наслдан иккинчи наслга ўтган. Суюрғол эгаси мазкур ердан фойдаланганлиги учун солиқ тўламаган ҳам. Бу ер эгалари деҳқонларни ишлатиб, улардан ер солиғи — хирож олганлар. Иккинчиси — Тархон ерлари. Бу ерлар хусусий мулк бўлиб, мулк эгасига бирон-бир хизмат учун берилган. У вақтда ердан келадиган жами даромад — фойдани фақат Тархонлик ёрлиғини олсагина қўлга киритилардилар. Ёрлиқ эгаси катта ҳуқуқларга эга бўлган ва ўзининг кейинги авлодларига, яъни, наслдан-наслга уни мерос қилиб қолдирган. Учинчиси — Ушрий ерлар. Булар Саййид ва хўжаларга мансуб ерлардир. Бунда олинган ҳосилнинг ўндан бир қисмигина давлатга берилган. Тўртинчиси — Вақф ерлари. Масжид, мадраса, хонақоҳ, мозор ва шу сингари жойларга дахлдор ерлар бўлиб, унда ер, сув, бозор, қул, пуллар ва бошқалар мол-мулки билан инъом этилардилар. Масалан, Амир Темурнинг Аҳмад Яссавий мақбараси учун туҳфа қилинган вақфномаси катта аҳамиятга эга. Унда Яссавийнинг ва бошқа авлиёлар ҳамда дин пешволарининг мозорат ва мақбараларига вақфдан маблағ ажратилган. Бешинчиси аскарларга, аскарларнинг раҳбарларига бериладиган ерлар бўлган. Амир Соҳибқирон даврида кимдаким бирон саҳрони обод қилса, ёки кориз (ер ости сувларини тортиб чиқариш учун қурилган иншоот) қурса ё бирон боғ кўкартирса, ёҳуд бирон хароб ётган ерни обод қилса, биринчи йили ундан ҳеч нарса олмаганлар. Иккинчи йили раият ўз розилиги билан бергани олинган. Учинчи йили эса олиқ-солиқ қонун-қоидасига мувофиқ хирож йиғилганлигини муҳим тарихий асарларда учратамиз.

Темур катта-кичик ҳар бир шаҳар, ҳар бир қишлоқда масжид, мадраса ва хонақоҳлар бино қилишни, фақиру мискинларга лангархона (йуловчилар қўниб ўтадиган, кабағал етимесирга овқат бериладиган жой. Ғарибхона) қуришни, касаллар учун шифохона бунёд этишни ва уларда ишлаш учун табиблар тайинлашни буюрган эди.

Улуғ Амир: «Амр этдимки, ўлганларнинг молларини ўз ворисларига етказсинлар. Агар вориси йўқ бўлса, уни хайрли ишларга сарф қилсинлар ёки Маккаи муаззамага юборсинлар», деб ўз саховатини яна бир бор намойиш этган.

Амир Темур XIV асрдаёқ Англия ва Фарангистон қиролларига мурожаат қилиб, халқаро савдо алоқаларини ҳам ривожлантирганлигини айтиб ўтиш лозим. Шу мақсадда у Турон орқали ўтадиган «Ипак йўли» карвонларининг хавфсизлигини таъминлаб, Машриқдан Мағрибгача бўлган савдо-сотиқ ишларини кучайтириб, турли работлар, карвонсаройлар, савдо расталари қурдирди.

Соҳибқирон 1365-1366 йилнинг қишида Қарши шаҳрининг атрофини девор билан ўраб олди. 1370 йили эса Самарқандни девор билан ўраб қўрғон бунёд эттирган. 1380 йили Шаҳрисабзда Оқсаройни қуришга киришиб, шаҳар атрофини ҳам девор билан ўрайди. Бу мисоллар айтиб турибдики, девор ва қўрғонлар бекорга барпо бўлмаган. Улар ташқи душмандан ҳимоя вазифасини ўтаган.

Фатҳ этилган мамлакатлар гадоларини тўплаб, кундалик емиш-ичишларини бериб, уларга бирон вазифа белгиланилган ва уларнинг барчаси тамғаланиши (негаки, бошқа гадолик қилмасликлари учун) айтилган.

Бу ҳақда Тангри таоло шундай буюрган: «Тўғриси инсон учун ишламоқ қаршилигида бошқаси йўқ, бинобарин, саодат ҳам, фалокат ҳам ҳузур ҳам, ҳузурсизлик ҳам, яъни ҳаммаси ҳам ўз қўл меҳнатимиздир»...

Мурод МИРЗО
Аҳмадқори ўғли.

ТошДУ журналистика факультети Халқаро журналистика бўлими 3-курс талабалари эркин мавзуда ижодий синовдан ўтганларида бир неча сабоқдош «Талаба ва тадбиркорлик» мавзуини танлади. Синовдан сўнг ушбу мавзу ўз-ўзидан навқирон йигит-қизлар-нинг фикр алмашувига айланиб кетди.

БАҲС

ТАЛАБА ТАДБИРКОР БЎЛА ОЛАДИМИ?

Рустам ҚОСИМОВ — Талаба ва унинг моддий аҳволи, шарт-шароити. Аслида бу янги муаммо эмас, фақат илгари бу ҳақда очиқ-ойдин сўз юритишга йўл қўйишмас эди. Энди бозор муносабатлари даврида ҳамма нарса шу давр талабидан келиб чиқиб очиқ-ойдин ўртага ташланмаса муаммо муаммолигича қолиб кетаверади. Давлатимиз раҳбарлари ҳам буни доимо ҳисобга олишмоқда. Чунончи, шу мустақиллик йилларида стипендиялар бир неча бор ортди. Талабалар ётоқхонасида яшаш бир неча баробар арзон. Махсус ошхоналар, дўконлардаги озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам анчагина арзон сотилмоқда. Фақат, менинг фикримча, давлат томонидан кўрсатилаётган бу каби ғамхўрликлар талабанинг ўзини мустақил яшашга интилишдан тўхтатиб қўймаслиги керак. Чунки ўқиш тугагач, қайноқ ҳаёт кутиб турибди, бизни. Биз ўшанга тайёрланмоғимиз шарт.

Дилшод АСҚАРОВ — Рустамнинг «стипендияга яшаб бўлмайди» деган гапига ойдинлик киритмоқчиман. Ситпендия талабанинг ҳамма эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириши ҳисобга олинмаган. Ҳар қандай одамда истаганча орзу-ҳавас бўлиши мумкин, лекин имкониятни ҳам ҳисобга олмай иложи йўқ. Айниқса, биз талабалар кўнглимиз нималарни тусамайди, дейсиз!... Стипендия энг зарур эҳтиёжларни қоплаши мумкин, холос. Янаям тўкисроқ яшаш истагидаги тенгдошларимиз, тўғри, бошқа моддий манбалар излашларига тўғри келади.

Одилжон ЭРГАШЕВ — Мустақилликнинг бош шарти ҳам шунда, яъни жамият ўз-ўзини бошқариш қийинчиликларини зиммасига олиб турган экан, демак, ҳар бир шахс, ҳар бир оила ҳам ўз-ўзини бошқаришни, ўз моддий эҳтиёжларини қондиришни тўғри йўлга солишга ҳаракат қилмоғи зарур. Бу борада бир нарсани сира унутмаслик керак: тадбиркорликнинг асосида доимо изланиш, тинимсиз меҳнат, ўткир фикрлаш ётади.

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ — Талабаларда ёмон бир кўникма бор: ота-онага қарамлик! Ким бўлмасин, ота-онасидан моддий ёрдам кутади. Мен бу одатнинг ўзи номаъқул демоқчи эмасман, балки ёрдамга кўникиб қолишни назарда тутмоқдаман. Ахир бугунги талаба ҳадемай оила қуради, бола-чақали бўлади. Нима, ўшанда ҳам ота-онаси, ака-опасидан нимадир кутиб яшайдими?!. Менинг назаримда, талабалик йиллари эртанги ҳаётга тайёргарлик кўриш учун берилган фурсат!..

Муҳаббат ШАРИПОВА — Тадбиркорлик деб дуч келган томонга ўзини уриб кетавериш ҳам унчалик маъқул эмас. Шундай бир иш топиш керакки, у унинг ўқишига ҳам ёрдам берсин. Мисол учун, чет тилини яхши эгаллаган талаба бошқаларга ўргатиши билан бирга ўзининг тажрибаси ҳам ортиб боради. Ёки таржимонлик ҳам шундай.

Зарафшон ҚАЛАНДАРОВА — Қўл меҳнати билан бажариладиган ҳунар эгаси бўлиш қизлар учун тадбиркорлик саналади. Тикувчилик, каштачиликни назарда тутяпман. Бу каби меҳнатлар фақат моддий маънода эмас, маънавий маънода ҳам кишига куч-қувват беради.

Қувончбек КАЛЕККЕВ — Мен бир опа-укани биламан. Укаси мижозлардан кийим-кечак, чойшабларни олиб келади, опаси уларни ювиб, дазмоллаб эгаларига қайтаради. Шундан тузуккина чойчақа топишади.

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ — Бунинг ҳеч қандай ёмон жойи йўқ. Мен бир дўстимнинг тадбиркорлигини ҳикоя қилиб берай: ўзи талаба. Ҳеч қачон пулга муҳтож бўлганини билмайман. Бир куни ўзи «ёрилиб» қолди. Куннига пешингача ўқиш, тушдан кейин — бозорда ўтар экан вақти. Чорсудаги гумбазнинг иккинчи қаватида. Бир сафар мени «иш жойи»га олиб борди. Вилоятдан майиз келтирган отахон сотиб ўтиришга вақти йўқ экан, 120 килосини кўтара сотиб олди ўртоғим. Кечгача килосига 3 сўмдан қўйиб сотдик. Сотиш чоғида унинг тили шунчалик бурро бўлиб кетдики, дўстимни танимай қолдим!.. Оқшом саккиздан ошганда ётоқхонага қайтдик. Овқатландик. Пулдан менинг улушимни ажратди, берди. Олдим. Жудаям бошқача бўлар экан!.. Лекин ёмон чарчадим.

Шоҳруҳ ЭРНАЗАРОВ — Ўша дўстингнинг ўқишлари, ўқишга муносабати қандай?

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ — Ўртача.

Шоҳруҳ ЭРНАЗАРОВ — Мен худди шу ҳақда сўз юритмоқчи эдим. Эндиликда тадбиркорлик қилиб ё бошқа қандайдир қўшимча хизматлар қилиб пул топаётган талабаларнинг борлиги ҳеч кимга сир эмас. Фақат масалани бошқачароқ қўймоғимиз керак: тадбиркорликнинг ўқишга ёрдами тегадими-зарарими?.. Масаланинг энг нозик жойи шу!

Пулнинг ҳиди не-не одамларни йўлдан оздирмайди, талаба эса нима қилганда ҳам ёш йигит ё қиз-ку. Талабанинг бош мақсад-маслаги ўзи танлаган касбининг устаси бўлиб етишиш. Шунга халал берадиган ҳар қандай қўшимча машғулот унинг ана шу бош мақсадига тўғаноқ бўлади. Айниқса пул!... Америкалик бир талабанинг журналист саволига жавоб бературиб шундай дегани менга маъқул келган: «Университет талабага шу қадар кўп нарса берадики, талаба ушбу имкониятлардан бебаҳра қолиши телбаликдир».

Талаба ўз тафаккур хазинасини, дунёқарашини бойитиши керак. Талабалик даврида ШАХС шаклланади, бу ёшда одамнинг ақли озуқага ўта ташна бўлади. Ўқиганларидан ул-були эсдан чиқиб кетиши, наф келтирмаслиги мумкин, лекин дунёқараш, фикр доираси қолади. Мушоҳада тарзи сифат маъносида янги босқичга кўтарилади. Шундай бир пайтда топилган пул, бойлик мушоҳада дунёсига, ақл-идрок тарбиясига кўпроқ зарар келтиради.

Рустам ҚОСИМОВ — Тадбиркорликка ҳам вақт керак. Қанча бўш вақтингиз бўлса шунчяа оз!.. Талаба нари борса, кунига 3-5 соат шуғулланиши мумкин, холос. Бу вақтда ишлаб чиқариш соҳасига бориб иш топиш қийин. Битта йўл қолади — тижорат. Ёлғиз қўл билан тижоратни юргизиш қийин, мумкин эмас. Чунки, бозорга бирон нима олиб чиқиш учун уни аллақайси юртлардан келтириш керакми? Керак. Хорижга қатнаш учун эса талабанинг фурсати бўлмайди, демак, у буткул тижорат билан шуғулланаётганларга қўшилмоғи лозим бўлади. Бунда унга таниш-билишлари, яқинлари кўмаклашади, албатта. Ўзича, ёлғиз тижоратни кенгайтириш талабани қийнаб қўяди. Бундан қатъи назар уч-тўрт тангa топиб тириклигига ятиш чорасини эплаш бугун бўлмаса эртага албатта асқотади.

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ — Боя мен айтган бозорчи дўстимнинг шиори бор: Югурган бенасиб қолмас, иккинчиси — Қўл тегдими, оғиз ҳам тегади. Айтмоқчики, ҳаракат қилган қуруқ қолмайди, барака топади, албатта.

Расул ҒОФУРОВ — Айтишга осон-да, булар, дўстим. Бир йўла ҳам ўқиш, ҳам тадбиркорлик қилиш... бир-бирига қовушмайдиган нарса, булар...

Феруза ОРИПОВА — Йигит киши тадбиркор бўлгани маъқул, ахир эртага унинг зиммасига оила ташвиши тушади. Шунда у кимдан ёрдам кутади?.. Яна ота-онаданми?..

Одилжон ЭРГАШЕВ — Муҳаббатхоннинг фикрини қўллаб-қувватлайман: талабанинг тадбиркорлиги у ўқишда оладиган касбини такомиллаштиришга хизмат қилса нур устига нур бўлади!..

Дилфуза АМИНОВА — Баъзи аёллар, қизлар бозордан ортмай қолаётгани ҳам нур устига нурми?

Бобур ТУРДИЕВ — Мутлақо! Аёл-қизларнинг эркаклар билан тенгма-тенг бўлиб бозорма-бозор юришларини оқлаб бўлмайди. Бундай одат бизнинг ахлоқимизга хилоф.

Заравшон ҚАЛАНДАРОВА — Аёл-қизларнинг бозорга чиқишига эркаклар сабабчи эмасми?!. Эркаклар марҳамат қилиб рўзғорни бутлаб қўйишса аёлларга нима зарил, қоп-қанор кўтариб?!. Буёғини ҳам ҳисобга олиб қўяйлик-да!..

Муҳаббат ШАРИПОВА — Баҳсимизга бевосита даҳлдор бўлган бошқа муаммо бор, бу, тадбиркорлик ёшларни вақтдан унумли фойдаланишга одатлантиради. Нима, бу ёмон фазилатми? Тадбиркорлик ахлоқни шакллантиради, муомала маданиятини ўстиради. Шарқ бозори...

Абдуғаффор ОМОНБОЕВ — Муҳаббатхон, бизда ҳозир Шарқ бозори аломатларидан кўра, Европа бозори талаблари кўпроқ оммалашаётганга ўхшайди. Рақобат кучаяётганини назарда тутяпман.

Анвар МЕЛИБОЕВ — Ҳа, яшанг,дўстим, шу гапни кутаётган эдим!.. Рақобатли бозор, рақобатли тадбиркорлик хусусиятларига алоҳида эътибор қилишга тўғри келади. Биз тадбиркорлик деганда асосан бозорни тасаввур қиляпмиз. Нима, бозордан ўзга жойда тадбиркорлик бўлмайдими?!. Фирмалар очиш, тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш, илмий-технологик ечимлар билан шуғулланиш ва ҳоказо. Назаримда, бизда рақобатли тадбиркорлик муомаласи ҳали анчагина тараққий этиши керак. Хориждаги бозор муносабатларида кўпроқ фикр, ақл-идрок рақобати устун, бизда эса кимда оёқ-қўл чаққон бўлса ўшанинг ошиғи олчи. Ҳар қалай бу хил тадбиркорлик аста-секин ўзгариб такомиллашиб борар, шундай бўлса-да, ҳозирдан биз талабалар энг замонавий мулоҳазалар билан қуролланган бўлмоғимиз даркор.

Шоҳруҳ ЭРНАЗАРОВ — Шунча суҳбатлашдигу, тадбиркорликни орзу қилган талаба учун энг қулай шароит қандай бўлмоғи керак, деган саволга жавоб бермадик. Майли, ким қай фикрда қолса — ҳар кимнинг ўз таъби. Менинг фикримча, талаба қўшимча маблағ топишни истагудай бўлса, унга эртаю кеч шуғулланмайдиган, шуғулланганда ҳам кўпроқ ақл-идрокни юксалтирадиган хизматлар имкони кўпайса, бундан яхшиси йўқ. Айрим хорижий мамлакатларда миллионер бўлиб кетган талабалар ҳақида мақолалар ўқиганмиз, эшитганмиз. Бўлса бордир, лекин ундайлар саноқли. Катта тадбиркорлик катта имкониятларни тақозо этади. Бизнинг талабалар учун кўпроқ, пухтароқ билим олиш ҳам ўзига хос тадбиркорлик ҳисобланади...

Суҳбат узоқ давом этди. Баъзи мулоҳазаларда якдиллик сезилса, баъзан «келишмовчилик» юз берди. Айрим масалаларда қатъий хулоса-ҳукм чиқариш анча қийин кечди. Аслида ҳам шундай: талабанинг тадбиркор бўлиш-бўлмаслиги, бу ниятнинг ижобий-салбий жиҳатлари хусусида бир суҳбатда тугал тўхтамга келиш қийин. Келинг, азиз газетхонлар, бўлғуси журналистлар баҳси-мунозарасига Сизлар ҳам қўшилинглар, фикр алмашайлик, мунозарага киришайлик. «Кенгашли тўй тарқамас» қабилидаги нақллар айни шундай вазиятларда яратилган бўлса ажабмас...

Х.НАБИ ёзиб олди.

Халқ хазинаси

МАҚОЛ – ДУРУ ГАВҲАР

Инсоннинг баркамоллиги унинг маънавий дунёси билан белгиланади. Маънавий дунёқараш фаолияти тарбиянинг турли воситалари ёрдамида шаклланади. Хусусан бу борада мақол етакчи ўринни эгаллайди. Улар асрлар мобайнида халқнинг амалий фаолиятида сайқалланиб, ихчам ва содда поэтик шаклга келди. Мақол халқ донолигининг дурдоналари, дуру-гавҳар, илму-одоб, ақл-заковат хазинасидир. Унда инсониятнинг эзгу ниятлари, орзу-умидлари лўнда ва аниқ тарзда ўз ифодасини топа олган. Мақолнинг яратилиши ва сайқал топишида авлодларнинг катта ижодий меҳнати, иқтидорли тажрибаси бор. Бугунги авлоднинг нечоғлик баркамол бўлиб вояга етишида асрлар давомида бизгача келаётган мақоллар катта тарбиявий вазифани ўтайди.

Ёшлар таълим-тарбиясида халқ мақолларидан фойдаланиш имконияти катта. Шуни ҳисобга олган ҳолда биз Бухоро индустриал педагогика техникуми талабалари билан, уларнинг халқ ижодиётига қизиқишини кучайтириш мақсадида «Одобнома» дарсларида ўзбек халқ мақолларидан доимо самарали фойдаланиб борамиз.

«Одобнома» дарсларини ташкил қилиб, унинг мавзули режаси ва дастурини тузишдан олдин биз талабаларнинг умуман халқ оғзаки ижодига, қисман мақолларга бўлган муносабатини ўрганишга ҳаракат қилдик ва уларга қуйидаги саволлар билан мурожаат қилдик.

1. Сиз мақол деганда нимани тушунасиз?
2. Халқ мақолларида қандай ғоя ифодаланган?
3. Халқ мақолларидаги қайси ғоялар Сизни кўпроқ ўйлантиради?
4. Халқ нима сабабдан мақол яратган?

Ўқувчиларнинг анкета саволларига берган жавобларидан шу хулоса келиб чиқдики, уларда ота-она, устоз ҳурматини жойига қўйиш, меҳнат, касб-кор, дўстга садоқат, инсонни улуғлаш тўғрисида битилган халқ оғзаки ижоди намуналарига қизиқиш катта экан. Бугунги кунда ана шу мавзудаги мақоллардан фойдаланиб дарс жадвалларини туздик. Бу эса ўз самарасини бермоқда.

Ш.ОЛИМОВ
Бухоро индустриал — педагогика техникуми ўқитувчиси.

Сенинг тенгдошинг

ОТ ЎРНИНИ ТОЙ БОСАР

Суратда юзидан нур ёғилиб, сизга самимий тикилиб турган бу йигит Самарқанд вилоятининг Нуробод туманидаги «УЛУС» давлат хўжалигининг 2-бўлим бош чўпони Олимжон Имомов бўлади. У беш йилдирки, бобоси изидан бориб, унинг чўпонлик таёғини қўлдан қўймай келаяпти. Ҳа, ажойиб чўпон Мамарайим Эргашев роппа-роса 40 йил чўпонлик қилди. «Улус» яйловларини қўй ва қўзига тўлдирган эди. Уни бу ердагилар сардор деб атайди. Сабаби, давлат хўжалиги чорвасини ривожлантириш учун бутун куч-ғайратини сарфлаб, туманда машҳур чўпон сифатида донг таратди.

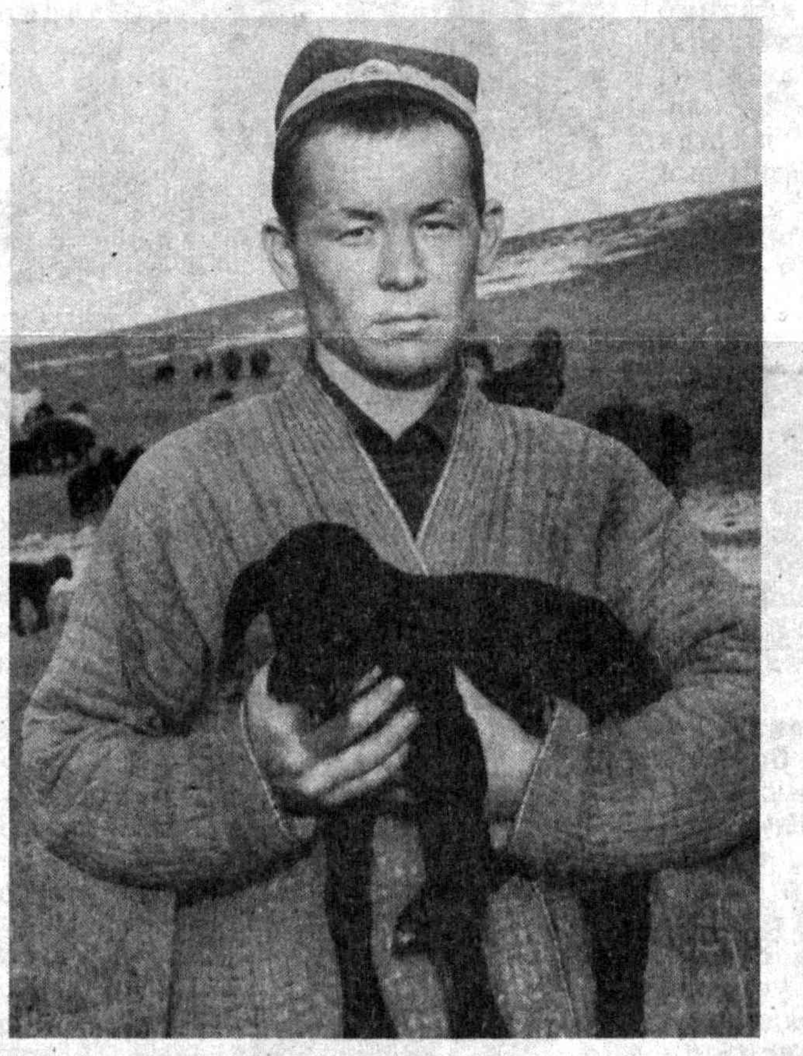

— Ўғлим мен ўқитувчиман. Сени ҳам ўқитувчи бўлишингни истайман, — деди Улуғбек номли 28-ўрта мактабнинг рус тили муаллими, Олимжоннинг отаси Эломон ака Имомов, Олимжон мийиғида куларкан отасига дилидагини тўкиб солди.

— Дадажон мендан муаллим чиқмайди.

— Сабаб? — сўради Эломон домла тутоқиб.

— Мен чўпон бўлмоқчиман. Бобомга сўз берганман. Мени қийнаманг. Бобом кексайиб қолдилар. Қайси куни мени ҳузурларига чақириб, чўпон таёғини менга топширажагини айтдилар. Мен жон-жон, деб бобомнинг гапини маъқулладим. Бобом шунчалик хурсанд бўлдиларки, сўз тополмайман.

— Шунақа дегина ўғлим, балли сенга, — деди Эломон ака. — Демак қароринг қатъий, шундайми?

— Ҳа, деди Олимжон. Бобомга берган сўзим сўз.

Мана, беш йилдирки, Олимжон Имомов бобосининг сурувини ҳайдамоқда, ўз меҳнат самарасидан мамнун бўлиб келмоқда. Бу йилги кўрсаткичлари ҳам қувончли бўлди. Бу йил отарида 574 бош қўйини боқиб, тўл даврида 300 бош қўзини ўстиришга қолдирди. Давлатга 276 доно қоракўл тери, ҳар қўйдан 3,7 килограмм жун қирқиб топширди. Халқимиз «От ўрнини той босар» деб бежиз айтишмаган экан. Олимжон бу йилги тўлни ҳам намунали якунлади. Олимжоннинг келажакдаги орзулари яна ҳам юксакдир.

Олимжоннинг бир ўғли, бир қизи бор. Ҳамон яйлов кезиб эл тўкинлиги учун меҳнат қилмоқда.

Мели БОБОҚУЛОВ,
Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси.

Бугуннинг гапи

ИЙМОНИ БУТНИНГ...

Рўзғорда бирор танқислик туюлиб қолгудек бўлса, бундан уч-тўрт йил илгари бўлган воқеа эсимга тушади: Мен билган раҳбарлардан бири Уртачўлни ўзлаштиришда ниҳоятда жонбозлик кўрсатарди. У нафақат ўша пайтда, қарийб ярим асрлик меҳнат фаолияти мобайнида бутун билимини, куч-қувватини, қобилиятини ўзи танлаган касбига, давлат манфаатларига қаратди. Уни таниганлар номини ҳамиша ҳурмат, бирга ишлаганлар ички бир ифтихор билан тилга олишади. У ҳар куни Уртачўлни деярли қадам-бақадам кезиб чиқар, ёрдами ҳамма жойда зарур эди. Унинг раҳбарлигида кўплаб уйлар қурилди, янги ерлар ўзлаштирилди, қақроқ ерларга оби ҳаёт олиб чиқилди. Кун бўйи у шунчалик чарчардики, бу ҳорғинликларнинг ғуборини ҳам ўзидан бир поғона юқори ташкилотларга кечқурун бериладиган нашъали ҳисоботлар бус-бутун ювиб борарди. Ярим оқшом вагонеткадаги кроватга чўзилар, шаҳардаги хотини, қизи ва куёви, ўғли ва келинини, бир-биридан ширин набираларини соғинар, давра суҳбатларини қўмсарди. Аммо бу ердаги катта иш уни азизларидан ойлаб айириб қўярди.

Унинг маоши катта эди. Бу ерда зарурат туғилмаганлиги учунми, уйга борганида маошини шундай ташлаб қайтарди. Зеро, кунлик истеъмолдан ташқари рўзғорга ҳеч нарса керак эмас, ҳамма нарса етарли эди. Маошнинг кичик бир қисми китобга кетарди, холос.

Аммо кунлардан бир кун у узоқ Уртачўл сафаридан уйига қайтганида чорак асрлик ёстиқдошини ўзга одам оғушида кўрди.

Орадан бир неча кун ўтгач, ҳамкасбларидан бири ундан аҳвол сўради:

— Қалай, рўзғорингиз бутми?

У эса ҳамроҳидан кўзини олиб қочиб, рўзғорни ҳам, ҳаётни ҳам, ишни ҳам болахонадор қилиб сўкди...

Ким бахтсиз-бахтсизликни енгмаган бахтсиз. Мен бахтсизликни деҳқон кетмони билан, ишчи болғаси билан, ижодкор қалами билан енгишини жуда-жуда истайман.

Бир ҳамкасбим бор эди. Доим турмушидан нолигани-нолиган: «Фалончи ундай, писмадончи бундай, мен ақалли болаларимга ҳаминқадар кийим-кечак етказа олмайман. Рўзғорим қачон бут бўларкин?»

Мен унга ҳеч нарса демасдим. Барибир фойдаси йўқ эди. Ваҳоланки, у менинг тасаллимга ҳам зор эмасди. Аммо мен шуни аниқ билардимки, мабодо унинг лотореясига «Волга» чиқиб қолганида ҳам бу қилиғини тарк эта олмасди. Бу — бешикда теккан «дард» эди. Афсуски, бу «дард»га мубтало бўлганлар кам эмас.

Ўша ҳамкасбимнинг тўйига бордим. Тўй дастурхони ниҳоятда тўкин эди. Икки гуруҳ санъаткорлар келишган, ейимлик, ичимлик бўғизгача. Қўни-қўшниларнинг айтишича, бу ҳовлидан етти кундан буён одамнинг қадами (тўйга келувчиларнинг демоқчи) аримас эмиш.

Кейин маълум бўлишича, дабдабабозликнинг ортидан қувган ҳамкасбим қариндош-уруғларидан анча қарздор бўлган экан.

Бу чиранишни ўйлаганимда болаликда эшитган мазкур ривоят ёдимга тушаверади.

Бир куни Ҳотам Тойнинг укаси онасининг олдига келиб ҳасрат қилибди: «Акам сахийликда етти иқлимни забт этди. Наҳотки мен — бир қориндан талашиб тушган акамчалик бўлолмасам? Молу мулким акамникидан зиёд бўлса борки, кам эмас. Мен ҳам очиққўлликда дунёга донг таратмоқчиман».

Онаси бироз ўйга толиб: «Қўй болам, ҳотамлик ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди, кучинг етганини қил», — дебди. Аммо ўғли кўнмабди. Бир амаллаб онасини рози қилибди. У кенг қаср қурдирибди. Қаср атрофини қалъа билан айлантирибди. Қалъанинг қирқ жойидан қирқта дарча очтирибди. Эртаси куни элга овоза солдирибдики, «Ҳотам Тойнинг укаси сахийликда донг таратмоқчи, кимки ҳожат сўраб келса, барор топгай». Эл оқиб кела бошлабди. Даричадан қўл чўзган ҳар бир кишига бир тилло танга берилар экан. Шу тариқа кунлар ўтибди, ойлар ўтибди, шу яқин музофотда унинг ҳам номи тилга туша бошлабди.

Кунлардан бир кун ҳассага таяниб олган бечораҳол бир кампир ҳам даричадан кўп қатори танга олибди. Сўнгра у иккинчи даричага бориб қўл тутибди. Яна танга инъом этибдилар. Шу зайл кампир иккинчисидан учинчисига, учинчисидан тўртинчисига ўтибди. Буни сезган нозирлар Ҳотам Тойнинг укасига хабар етказибдилар. У ҳам воқеа билан қизиқиб қолибди ва кузата бошлабди. Бироқ сабри чидамабди. Қирқинчи даричага энгашган кампирнинг қўлидан тортиб:

— Инсофинг борми, эй кампир, нафсинг бунчалик ҳакалак отмаса? — дебди.

Шунда кампир юзидаги чимматини кўтариб ташлабди. У чиранчоқ ўғилнинг онаси экан. Шунда Она бундай деган экан:

— Сенинг аканг билан бўйлаша олмаслигингни азалдан билардим. Ҳотам Той гўдаклигида бир сийнам билан қаноатланарди. Сен эсанг бирини сўриб, иккинчисини чангаллаб турардинг. Сахийликнинг чеки бўлмайди, ўғлим!

Алқисса, нолиш — қорин тўйдирмайди, шуҳрат ҳам келтирмайди, рўзғорингни бут ҳам этмайди. Бунинг учун ҳалол ишлаш керак.

Орол инграмоқда, она тупроғимиз ўтмишдаги зўраки мажбуриятлар ва рапортларнинг залворлигидан беланги бўлиб қолаёзди. Табиатнинг беаёв таҳқирланишини ўйласам, Чингиз Айтматовнинг «Кунда»сидаги сайғоқлар ҳамда Акбара ва Тошчайнар болаларининг фарёди ҳамон мени ларзага келтиради, тус-тўполондаги ҳайқириқлар миямни ҳануз эговлайди. Ўтмишни хотирлайман, бугунни ўйлайман, келажакни хаёл қиламан.

Шу сатрларни ёзар эканман, хаёлимга тўсатдан ушбу фикр келиб қолди: «Хўш, бир ойдан бери самокат олиб беринг, деб хархаша қиладиган ўғлингнинг гапларини эшитиб юрган қўшнинг сенга «рўзғорингиз бутми?» деб савол берса нима дердинг?

Мамлакатимизда бугунги кунда содир бўлаётган жараён етти яшардан етмиш яшаргача аён. Бу — покланиш жараёни, бу — қисқа ўйлайдиган одамлардан тозаланиш кечинмаси.

Бунинг учун имтиёзимиз бор, имкониятимиз етарли. Чунки одамларда энди бир-бирига бўлган ишонч тикланаётир, иймон тикланаётир. Мустақиллигимиз мустаҳкамланаяпти.

ИЙМОНИ БУТНИНГ
РЎЗҒОРИ БУТ!

Бу нафақат Уртачўлдаги фидокорнинг ҳамроҳига, ўз ҳамкасбига ҳам, умуман ушбу савол билан мурожаат қилган барча-барча инсонларга жавобим менинг!

Эсиргап БОЛИЕВ,
журналист.

Гул кўп, чаман кўп

ТАНГРИ СУЙГАН МАКОН

Тангри суйган макон сенсан Ватаним,
Улуғ ватанларга тенгсан Ватаним,
Арзийди кўкрагим керсам Ватаним,
Сен учун жонимни берсам Ватаним.

Тошни ёриб чиққан чашма, лоласан,
Қадамларинг шаҳдам ташлаб борасан,
Кун сайин очилиб яшнаб борасан,
Дунёни безаган гулсан Ватаним.

Тарихинг сўйласам ҳайратда жаҳон,
Шонларинг куйласам юракда туғён,
Бугунинг бўйласам яйраб кетар жон,
Бахтимга бахт топдинг, ҳурсан Ватаним.

Бағрингда яшашдан ортиқ нима бор,
Яшайман тақдирдан бўлиб миннатдор,
Тупроғинг кўзимга сураман такрор,
Кўнглимни ёритган нурсан Ватаним.

Туроб НИЁЗ

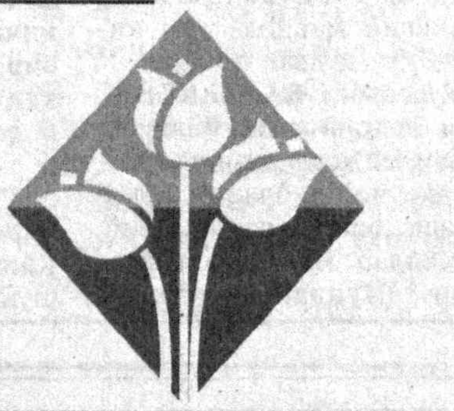

Кўзларинг нурафшон бунчалар маъсум,
Бундан-да ортиғим, нурим, фариштам.
Раҳм қил, тарк этма яшашим учун
Сендан ўзга хаёл йўқдир бирор дам.

Ҳаётга йўллайди инжа туйғулар
Аммо дил дардидан эзилиб битдим.
Бўлурми ҳам талх-у наввот қайғулар
Тотсам-у сўнг сенга сингиблар кетсам.
О, бунчалар қисқадир умрим!..

Дилдора АБДУЛЛАЕВА.

Сенинг сочларингдан паноҳ топдилар
Баҳор қуёшидан қочолган қорлар.
Бу баҳор сени йўқлади фақат
Қушчалар — арслондек юраги борлар.

Энди кўзларингни ташлаб кетолмас
Кўзингдан ин топган серёғин мавсум.
Бу баҳор...
Ғунча лабларингни қаттиқ севибди
Лаблари ёрилган Табассум.

Муборак ҲАКИМОВА

ЛОЛАҚИЗҒАЛДОҚ

Дунёнинг нелигин билмасдан,
Қаро ер остида ётасан.
Кўзларинг очилиб-очилмай,
Шу дунё шукуҳин тотасан.

Бунчалар ўксиниб, йиғлайсан,
Йиғидан юзларинг қизарган.
Рассом ҳам кулгингни топмасдан,
Ҳар доим рўйингни чизаркан.

Тунлари юмилиб ўйлайсан,
Тонг отгач кўтариб бошингни
Кимларга, нимадир сўйлайсан,
Сўйлайсан, бу қисқа ёшингни.

Қизғалдоқ очилиб улгурмай,
Хазоннинг қучоғин кўрасан.
Ҳаётнинг болини сипқормай,
Айрилиқ шарбатин сўрасан.

Ҳали сен қизғалдоқ, эй гулим,
Маъсумгина гўдак боласан.
Кулмасдан кўзларинг, сўзларинг,
Дунёда абадий қоласан.

Дилноза МУЛЛАЖОНОВА.

МОДА ГЎЗАЛЛИК ЯРАТА ОЛАДИМИ?

— Ҳа, — дейди санъатшунос Н.Муҳаммедова

Ўлкамизга баҳор ўз сепини ёзиши билан новдалар куртак ёзиб, қир-адирларда, ариқлар лабларида кўкату майсалар, чучмомаю лолақизғалдоқлар она табиатни гўзалликка буркади.Инсон эса бутун вужуди-ла шу гўзаллик шайдоси. Унга ошно дил уни янада мукаммалроқ кўрмоқни ҳоҳлайди.

Ёшлигимда онам кўпинча «Ерда ётган чўпни олиб, унга ихчамгина кийим тикиб кийинтир, шунда оддий чўпнинг қандай чиройли бўлиб кетганлигини кўрасан», — дердилар. У пайтда бу гапни болаларча талқин қилардим. Энди эса одам ўз меҳнати билан ҳамма нарсага эришиши мумкинлигини, ҳаттоки хасга ҳам гўзаллик бахш эта олишини англайман.

Замонавий аёллар ва қизларнинг ҳуснига-ҳусн қўшиб турган, йигитларга янада кўркамлик бахш этаётган либослар қай тарзда яратилади? Уларга бу йил қандай фаслбоп либослар тавсия этилади? Шу саволлар билан Республика Мода маркази санъатшуноси Нигора Муҳаммедовага мурожаат қилдик.

— Мода нима?

— Мода жуда кенг қамровли тушунча, инсонга хизмат қилувчи ҳамма нарсага мода ўз таъсирини ўтказмай қўймайди.

— Демак мода-ривожланиш, кишиларнинг воқеликка онгли муносабатда бўлиши демоқчисиз-да?

— Шундай деса ҳам бўлади. Лекин бу фикрни фақат мода изидан қувувчиларга қарата айтиб бўлармикин? Баъзан ўзига ярашадими, йўқми, буни эътиборга олмасдан нуқул сўнгги модада кийинишни маданиятлиликка йўювчилар ҳам учраб туради. Инсон ўзининг ёши, қадди-қомати ва яшаш муҳитини эътиборга олиб кийинса,мода ҳақиқий гўзаллик яратган бўлади.

Кийим-кечакнинг пайдо бўлиши ва шаклланишини одамзоднинг тарихи билан тенглаштирилса ёки чамбарчас боғлиқ десак асло хато бўлмайди. Одамлар дастлаб кийимни ташқи муҳитдан: қишнинг қор-ёмғирию, изғиринидан, ёзнинг жазирама иссиғию қуёш нуридан сақлаш, яъни, ҳимоя воситаси сифатида кийишган. Кейинчалик онг ривожлана ва дунёқараш кенгая боргач, кийим ихчамроқ, чиройлироқ тикилса, ҳуснга-ҳусн қўшишини англашган. Бугунги кунга келиб, кийиниш маданияти кийим қулай, ёшга мос, чиройли, шу билан бирга замонни ўзида акс эттирувчи модада тикилган бўлишини тақоза этади.

— Сизнингча кийимларимизда миллийлик йўқолиб бормаяптими?

— Бу фикрингизга мен умуман қўшилмайман. Ўзбек аёллари уйда кўпинча кўкракбурма кўйлак кийиб юришади-ку. Миллий кийимларимиз кўпроқ қишлоқларда сақланиб қолган. Бизнинг ота-боболаримиз асосан, ипак ва ип газламаларидан куз ва қишда ичига пахта қўйиб, чопон, нимча ва мурсак (аёллар чопони)лар кавишган. Иссиқда кенг кўкракбурма кўйлак ва яктаклар тикиб кийишган. Улар ёзимизнинг иссиғида, қишимизнинг совуғида жуда қулайлиги боис асрлар оша ҳали-ҳануз ўз қадрини йўқотмаган.

— Услуб ва мода жуда тез ўзгараяпти. Биронта мато асрлар давомида ўзгармаслиги мумкинми?

— Мода шунақа нарсаки, иккинчи бир услуб пайдо бўлиши билан,биринчи услуб унга ўрин беради, бу билан у бутунлай йўқолиб кетмайди, аксинча, ундаги ёқа ё енг, ёки этак янги услубда тикилган кийимда ҳам сақланиб қолавериши мумкин. Бир сўз билан айтганда, мода давр билан ҳамнафасдир. Шунинг учун ҳам модани ҳаёт акси, дейишади.

Классик нусхадаги оқ ва қора рангли, катак, холдор ва йўл-йўл газламалар ҳеч қачон ўз замонавийлигини йўқотмайди.

— Янги мода яратишда асосан нималар эътиборга олинади?

— Одамларнинг модаларга бўлган эҳтиёжи. Улар бу жиҳатдан уч гуруҳга бўлинадилар. Биринчиси: авангард — булар кўпроқ ўз услубини топмаган ёшлар бўлиб, энг сўнгги мода ихлосмандларидир. Иккинчиси: ўртамиёна булар авангард одамларга қараганда ёшини, шуғулланадиган ишини ҳисобга олиб, янги услубдан қайсидир бир элементларни ўзига олади. Учинчиси консерватор-

лардир. Бу тоифадагиларга мода ўзгаришлари таъсир қилмайди. Улар кўпроқ катта ёшдагилар бўлиб, ҳамиша ўзлари учун қулай бирон услубдаги кийимни танлаб кийиб юраверадилар. Баъзан булар орасига ўз ташқи қиёфаларига бефарқ бўлган ёшлар ҳам кириши мумкин. Биз аҳоли эҳтиёжини тўларoқ қондириш учун кўпинча ўртамиёна, классик кийимлар яратишга ҳаракат қиламиз.

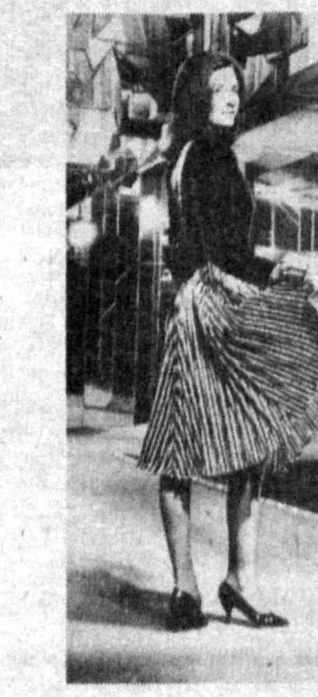

— Мана, ёшариш фасли баҳор ҳам яримлаб қолди. Бу фаслнинг бошқа фасллардан фарқи шуки, касби-коридан қатъи назар ҳаммага катта меҳнат масъулиятини юклайди, шу жумладан сизларга ҳам. Чиройли либос инсонга кўтаринки кайфият бахш этади. Кайфиятга эса кўп нарса боғлиқ. Хўш, бу фаслда сизлар ўзбекистонликларга қандай аъло кайфият бахш этмоқчисизлар?

— Модельер рассомларимиз баҳорги, ёзги либосларнинг янги услубларини тайёрлашмоқда. Бу либослар ўзининг ранг-баранг ва сержилолиги билан қишки либослардан ажралиб туради. Биз бу йилги баҳор ва ёз фаслига очиқ рангли матолардан тикилган либосларни тавсия этамиз. Чунки очиқ ранг ва айниқса оқ ранг офтоб нурларини қайтариш хусусиятига эга. Бунинг устига оқ рангли мато бошқа ҳамма рангдаги матолар билан жуда уйғунлашади. Бу либослар асосан икки хил: иш пайтига ва тантанали маросимларга мўлжалланган. Биринчиси, албатта тикилиш услуби ҳам,газламаси ҳам оддий, сипо ва одми бўлади. Иккинчисининг услуби эса тантанавор.

Модаларимизнинг аксарияти Тошкент, Бухоро ва Андижон ип газламаларидан, Фарғона, Марғилон, Наманган ва Самарқанд шойи газламаларидан либослар тикишга мўлжалланган. Чунки ип ва ипак газламалари иқлимимизга мослиги жиҳатидан ҳам, сифатлилиги жиҳатидан ҳам анча қулайдир.

Яқинда хориж матоларидан эркаклар учун шимлар тикдик. Ҳоҳ ишонинг, ҳоҳ ишонманг, тикиш жараёнининг ўзидаёқ чоклари ситилиб кетаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Демоқчиманки, дунёда ҳеч қандай мамлакат биз каби ўз ип ва ипагидан мато ишлаб чиқара олмаяпти, Биз бу билан фахрлансак арзийди.

— Суҳбатингиз учун ташаккур.

Саодат МАТЁҚУБ қизи суҳбатлашди.
Сураткаш:Муҳаммад АМИН..

Ранг баранг олам

СУНЪИЙ ТЎСИҚ ВА ҲОМИЛАДОРЛИК

Араблар дунёда биринчи бўлиб ҳомиладорликни олдини сунъий равишда олишни билишган экан. Улар саҳроларда бир неча ой давом этадиган сафар чоғларида туялари ҳомиладор бўлиб қолиб, уларни бир ердан бошқа ерларга кўчишларида қўшимча қийинчилик туғдирмаслиги учун туялар бачадони оғзига кичик бир тошча жойлаб қўйишар экан.

Кейинчалик оламда ҳомиладорликни олдини олишнинг замонавий турли восита ва усуллари кашф этилган.

МИСР ПОЙТАХТИДА БИР МИЛЛИОН АВТОМОБИЛЬ

1996 йили Миср Вазирлар Маҳкамасига тақдим этилган энг сўнгги статистик маълумотларга қараганда, мамлакат пойтахти кўчаларида юрган автомобиллар сони 1 миллионга етган.

Бу бугун Миср диёридаги автомобилларнинг 65 фоизини ташкил этади. 2000 йилга келиб, пойтахт кўчаларида 1,5 миллион автомобиль юриши кўзда тутилмоқда.

НАЗОРАТГА ОЛИНДИ

Мисрда аҳолини Европадан, айниқса моллари қутуриш дардига учраган Англиядан келтириладиган гўшт маҳсулотлари истеъмолидан сақлаш мақсадида шошилинч чора-тадбирлар кўриш бошлаб юборилди.

Экспорт ва импорт молларини назорат қилиш Давлат бошқармаси дунёнинг барча давлатларидан ҳаво ва сув йўллари орқали мамлакатга келтирилаётган гўшт маҳсулотларининг асли қаердан чиққанини ўта диққат билан текширмоқда.

Қоҳира аэропорти зооветеринария назорати идорасининг масъул ходимининг таъкидлашича, аэропортнинг маҳсулот омборида Европадан келтирилган ҳеч қандай гўшт маҳсулотлари йўқ. Айни чоғда Ирландиянинг бузоқлар ортилган юк кемасига Мисрнинг Искандария портига кирилшига рухсат этилмаган.

Мисрнинг таъминот ва савдо вазири, доктор Аҳмад Гувайли ҳозирда мамлакатдаги ва четдан келтирилган гўшт тамоман покизалигини улар қутуриш ёки бошқа юқумли касалликлар тарқалган давлатлардан келтирилмаганини таъкидлади.

«ЎЗБЕКДАВЦИРКИ» БИРЛАШМАСИ
Тошкенбой ЭГАМБЕРДИЕВ
номидаги
ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ ЦИРКИДА
(Хадра майдони)
ЙЎЛБАРСЛАР ЎЙНАТИЛАДИГАН КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ
Йўлбарсларни ўйнатувчи биринчи
ўзбек ўргатувчиси
ФУРҚАТ ЮНУСОВ
Томошаларда ўргатилган туялар, айиқлар, кучуклар, баҳайбат илонлар ва бошқа ҳайвонлар иштирокидаги қизиқарли ўйинлар томошабинларга завқ-шавқ бағишлайди.
Томошалар 2 қисмдан иборат ранг-баранг дастурли.
ТОМОШАЛАР:
3 Май соат 18.00 да, 4-5 май 12.00 ва 15.00 да,
9 Май 12.00 ва 15.00 да, 10 май соат 18.00 да,
11-12 Май соат 12.00 ва 15.00 да намойиш этилади.
Жамоалар бўлиб кириш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.
Касса соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди.
ТЕЛЕФОНЛАР:
44-35-91, 44-29-04.

Газета саҳифаланаётганда

ЧЕМПИОН БИЛАН УЧРАШУВ

Узбекистон давлат жисмоний тарбия институтида профессионал бокс бўйича жаҳон чемпиони Артур Григорян билан учрашув бўлди.

Институт ректори Ҳ. Ҳамроқулов учрашувни очиш чоғида мазкур институтни битирганлар орасида Узбекистонга шуҳрат келтирган спортчилар кўплигини таъкидлаб ўтди. Артур Григоряннинг ғалабаси айниқса салмоқлидир. Германиянинг Гамбург шаҳрида чемпион шарафига мустақил Узбекистон мадҳияси янгради ва давлатимиз байроғи кўтарилди.

— Антонио Ривера билан бўладиган «жанг» олдидан майдонга мамлакатимиз байроғи олиб чиқилганида, — деб ҳикоя қилади Артур Григорян, — мен жонажон шаҳрим Тошкентни, эски шаҳардаги ёшлигимда дўстларим билан ялангоёқ югуриб юрган кўчаларни эсладим... Шу дақиқада ҳамюртларим олдидаги, миллатидан қатъи назар, ҳамма одамлар ўз жонажон юрти деб ҳисоблайдиган гўзал ватаним олдидаги бурчимни чуқур ҳис этдим.

Мен Германияда икки йил истиқомат қилдим. Бу даврда профессионал бокс соҳасида катта ютуқларга эришдим. Аммо мамлакатимни ундаги маънавий жиҳатдан бой, саҳоватли азиз юртдошларимни бир кун ҳам унутганим йўқ. Тарки одат — амри маҳол, деганларидек, Германияда ҳам баъзан транспортда ўрнимдан туриб, кексаларга жой бераман. Бунга жавобан жойни сотиб олгансан-ку, деган гапни эшитиб, ҳайрон қоламан. Шундай пайтларда доно халқимизнинг «ўз уйим — ўлан тўшагим» деган гапини эслайман. Ҳақиқатан ҳам дунёда ўз юртингдан, ўз уйингдан аъло жой йўқ.

Рингга чиқишдан олдин немис журналистлари билан учрашувда уларга менинг юртим — Узбекистон, қаерда ғалабага эришмайин, бу ғалабамни жонажон Ўзбекистонимга бағишлайман, дедим. Германияда ватанимиз байроғи кўтарилиб, мадҳиямиз ижро этилиши учун қўлимдан келганича ҳаракат қилдим.

Гамбургдаги ғалаба мен учун жуда қимматли. Аммо президентимиз Ислом Каримовнинг эътибори ғалабам учун энг яхши мукофот бўлди. Президентимиз, республикамиз раҳбарияти спортчилар тўғрисида, мамлакатда спортни ривожлантириш ҳақида катта ғамхўрлик қилаётганига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим. Бунга жавобан биздан фақат бир нарса — ғалаба қозониш, мамлакатимиз шарафини муносиб ҳимоя қилиш ва Узбекистоннинг спорт борасидаги шуҳратига шуҳрат қўшиш талаб қилинади, деди пировардида жаҳон чемпиони.

Светлана ТЕН, ЎзА мухбири.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- Самарқанд — кўрган шаҳрим
- «Қорадори»нинг қора ишлари
- Шахсий фикр

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58; хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор бўлимлар 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.
Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. — 0250
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми — 2 табоқ. Тираж — 9839.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти — 21.00
1 2 3 4 5 6